

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

TMUN 2023 GÜVENLİK KOMİTESİ

HAZIRLAYAN: Alara Karabağ

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

İÇİNDEKLER

Genel Sekreterin Mesajı.....	3
Komitenin Tarihçesi ve Yapısı.....	4
Gündem- Modern Sömürgecilik ve Emperyalizm Çağının Dünya Genelinde Etkileri ile Mücadele	
Problemin Tanımına Giriş.....	5
Problemin Tanımı.....	6
Problemin Tarihi ve Rol Oynayan Ülkeler.....	6
Problemin Güncel Durumu.....	15
Emperyalizmin ve Sömürgeciliğin Nedenleri.....	17
“Durum Raporu Nasıl Yazılır?”.....	21
Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular	22
Araştırma Önerileri.....	24
Kaynakça.....	25

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

GENEL SEKRETERİN MESAJI

Sevgili Delege,

21-22-23 Ocak 2023 tarihlerinde gerçekleştirilecek olan TAKEV Model Birleşmiş Milletler Konferansı'nın üçüncü resmi oturumunda yönetim ekibimiz adına sizleri ağırlamaktan onur duyuyoruz. Geçmiş yıllara dayanan deneyimlerimizin, bu yılki TMUN'u unutulmaz bir deneyim hâline getirmek için bize gerekli deneyimi sağladığına inanıyoruz ve bu üç günü sizlerle paylaşacak olmaktan mutluluk duyuyoruz.

TMUN'23'ün yönetim ekibi olarak zorlu ve düşündürücü gündem maddelerimizle tüm katılımcılar için ufuk açıcı bir konferans ortamı yaratmayı amaçlıyoruz. Çalışkan ve özverili akademik ekibimiz, güçlü bir tutkuya sahip oldukları konular üzerine yoğunlaşarak güncel ve geniş kapsamlı komite ve gündem maddelerini ortaya çıkardı. Konferansımızda düşündürücü Genel Kurul Komitelerinden dinamik krizlere kadar uzanan 9 komitemiz arasından delegelerin ilgi alanlarına uygun bir komite bulacaklarına gönülden inanıyoruz.

Çalışkan delegelerimizden yenilikçi fikirler görmeyi dört gözle bekliyor ve tüm katılımcıların modern dünya problemlerine yeni bir bakış açısı kazanmış olarak konferanstan ayrılımlarını umuyoruz.

Saygılarımla,

Doğa Naz Kuzucu

TMUN'23 Genel Sekreteri

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

KOMİTENİN TARİHÇESİ VE YAPISI

Güvenlik Komitesi, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında birincil sorumluluğa sahiptir. 15 Üyesi vardır ve her üyenin bir oyu vardır. Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca, tüm üye devletler komite kararlarına uymakla yükümlüdür. Güvenlik komitesinde beş kalıcı üye bulunur: Çin, Fransa, Rusya, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri. Beş kalıcı üyenin komiteden çıkan bildirimlere veya herhangi bir karara veto etme yetkisi bulunur.

BİLEŞİMİ, İŞLEVLERİ VE YETKİLERİ

Güvenlik Konseyi (BMGK), Birleşmiş Milletlerin geri kalanıyla birlikte 1946'da kuruldu. Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletler'in altı ana organından biridir ve en güçlü organıdır. Uluslararası barış ve güvenliğin korunmasına ilişkin kararlar almakla görevli olan BMGK'nin başlıca rolü, uluslararası kolektif güvenlik amacını desteklemektir. Amacına ulaşmak için BMGK, üyesi her devlet karşılıklı kontroller ve dengeler süreci yoluyla devletler için bağlayıcı kararlar çıkarma ve barışa yönelik bir tehdit veya saldırganlık anında güç kullanarak şartlara uymaya zorlama yetkisine sahiptir. Bir anlaşmazlığın taraflarını barışçıl yollarla çözmeye çağırır ve tavsiyelerde bulunur. Belirli durumlarda Güvenlik Konseyi yaptırımlar uygulama yetkisine sahiptir. Güvenlik konseyi aynı zamanda uygun gördüğünde barışı sağlamak için diğer Birleşmiş Milletlere bağlı kurum ve kuruluşlarına çağrıda bulunabilir, ikinci partiler tarafından güç kullanımına izin verilebilir. Güvenlik Konseyi de Genel Sekreterin atanmasını ve kurula yeni üyelerin kabul edilmesini tavsiye eder.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

PROBLEMİN TANIMINA GİRİŞ

Emperyalizm ve Sömürgecilik Kavramlarının Tanımları

- a) Emperyalizm (yayılmacılık, ekspansiyonizm), belirli ülkeler tarafından izlenen bir politikadır, söz konusu “emperyalist” ülkelerin başka ülke veya bölgeleri güç araçları kullanarak (genellikle askeri güç başta olmak üzere) etkisi altına almasıdır.
- b) Sömürgecilik, Emperyalizm’in pratiğe dökülmüş halidir, emperyalist devletlerin yayılmacılık politikalarını izleyerek çeşitli güç araçları kullanarak etkisi altına aldığı ülkelerin sınırları içerisinde bulunan türlü kaynaklardan yararlanmasıdır.

Kavramları Birbirinden Ayıran Faktörler

Her iki kavramın da uygulanması bir başka ülkeyi (ya da ülkeleri) kontrol altına alıp egemenliğini zedelese de, Sömürgecilikte bir devlet başka devletlerin üstünde tam kontrol sağlar ve topraklarını ele geçirir (topraklarını ele geçirmekle birlikte ülke sınırları içerisinde bulunan tüm kaynaklara erişim sağlar) , Emperyalizm ise resmi ya da gayri resmi yollarla elde edilmiş siyasi ya da ekonomik kontrole işaret eder. Sömürgecilik bir eylem, emperyalizm ise bu eylemin arkasındaki düşüncedir; Emperyalizm, “modern sömürgecilik” ve “kapitalizmin ulaştığı en yüksek basamak” olarak kabul edilir.

Sömürgecilikte, sömürgeci ülkelerin vatandaşları kazanılan yeni topraklara doğru hareket eder ve sömürülen ülkenin vatandaşı olmamakla beraber, kendi kültürlerini ve batı zihniyetini yaymak için kalıcı olarak taşınırlar. Kalıcı yerleşimciler olarak yaşamlarını sürdürmelerine rağmen hala ana ülkelerine bağlılıklarını sürdürürler.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Emperyalizm, sadece fethedilen bölgelerde kontrolü sağlamak için belirli güç araçlarının kullanılmasıdır. Her iki durumda da elde edilen topraklar sömürgeci/emperyalist ülkeye bağlı olsa da, ülkenin demografisi, sosyal ve ekonomik şartları, sınıflandırma sistemi ile birlikte belirli vatandaşlara tanınan özgürlükler farklıdır.

PROBLEMİN TANIMI

Sanayi Devrimi ve milliyetçilik 19. yüzyılda Avrupa toplumunu şekillendirmiş olsa da, emperyalizm —bir ülkenin veya insanların başka bir grup insan üzerindeki egemenliği— on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında dünyayı büyük ölçüde değiştirdi. On altıncı yüzyıldan on dokuzuncu yüzyılın başlarına kadar bir dönem, günümüzde eski emperyalizm olarak adlandırılan düşünce biçiminin egemenliğinde olan Avrupa ulusları, Uzak Doğu ile ticaret yolları aradılar, Güneydoğu Asya'nın yanı sıra Kuzey ve Güney Amerika'da yerleşimler kurdu. Bu olaylarla birlikte, deniz gücü Akdeniz'den Atlantik'e ve Portekiz, İspanya, Hollanda Cumhuriyeti, Fransa ve İngiltere'nin geliştirmekte olan ulus devletlerine kaymıştır.

PROBLEMİN TARİHİ VE ROL OYNAYAN ÜLKELER

Modern sömürgecilik çağı, Avrupa'nın Afrika'nın güney kıyılarında (1488) ve Amerika'da (1492) bir deniz yolu keşfini takiben yaklaşık 1500 yılında başladı. Bu olaylarla birlikte, deniz gücü Akdeniz'den Atlantik'e ve Portekiz, İspanya, Hollanda Cumhuriyeti, Fransa ve İngiltere'nin geliştirmekte olan ulus devletlerine kaymıştır. Keşif, fetih ve yerleşimle, bu uluslar Avrupa kurumlarını ve kültürünü yayarak dünya çapında genişledi ve sömürgeleştirdi. Amerika'nın ve Asya'ya giden deniz yolunun keşfedilmesinden önce, Akdeniz, Avrupa ve Yakın Doğu'nun ticaret ve deniz merkeziydi. İtalyan denizciler kraliyet destekli ilk transatlantik seferlere komuta ettiler - İspanya için Columbus, İngiltere için John Cabot ve Fransa için Giovanni da Verrazano.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Kuzey Atlantik güçleri, anlaşılabilir nedenlerden ötürü, 1600'den önce kalıcı bir denizaşırı mülk edinmediler. Hollanda Birleşik Eyaletleri, 16. yüzyılın son on yıllarını İspanya'dan bağımsızlık kazanmaya çalışarak geçirdi; Fransa'nın sürekli Avrupa'ya din savaşları dolaylı müdahale etmesi gerekiyordu; 1558 gibi geç bir tarihte İspanya ile evlilik yoluyla müttefik olan İngiltere, Protestan Reformu'ndan geçiyordu ve uzun zamandır baskınlığını koruyan İspanya'ya herhangi bir şekilde açıkça meydan okumak istemiyordu.

Eski çağlarda Çin, Batı Asya ve Akdeniz'deki yöneticiler güçlerini emperyalizm aracılığıyla genişletti. 15. yüzyıl ile 18. yüzyılın ortaları arasında İngiltere, Fransa, Hollanda, Portekiz ve İspanya, Amerika, Hindistan ve Doğu Hint Adaları'nda imparatorluklar kurdu. Rusya, İtalya, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya, 19. yüzyılın ortalarından I. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde emperyal güçler haline geldi. Dünya Savaşı II. Savaştan sonra Sovyetler Birliği, Doğu Avrupa devletleri üzerindeki askeri ve siyasi kontrolünü pekiştirdi. 20. yüzyılın başlarından itibaren ABD, ABD merkezli uluslararası şirketlerin çıkarlarını korumak için gelişmekte olan ülkelerin içişlerine müdahale etmekle emperyalizmle suçlandı. Emperyalizm her zaman güç kullanımını içerdiğinden, yaygın olarak ahlaki açıdan sakıncalı kabul edilir.

Ekonomistler ve siyaset teorisyenleri, emperyalizmin onu uygulayan devletlere fayda sağlayıp sağlamadığını ve bu tür çıkarların veya diğer nedenlerin bir devletin emperyalist politikalar izlemesini haklı çıkarıp çıkarmadığını tartışmışlardır. Niccolò Machiavelli gibi bazı teorisyenler, emperyalizmin doğal hayatta kalma mücadelesinin haklı sonucu olduğunu savundu. Diğerleri, ulusal güvenliği sağlamak için emperyalizmin gerekli olduğunu iddia ettiler. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra nadiren sunulan üçüncü bir gerekçe, bunun halkları zorba yönetimden kurtarmanın veya yaşam standartlarını iyileştirmenin bir yolu olduğudur.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

ÜLKELERE GÖRE SÖMÜRGEÇİLİK HAREKETLERİ

PORTEKİZ

Kristof Kolomb'un ilk yolculuğunun ardından, Portekiz ve İspanya'nın yöneticileri, Tordesillas Antlaşması (1494) ile, Hristiyan olmayan dünyayı Atlantik'te hayali bir çizgiyle aralarında paylaştılar. Portekiz, hattın doğusundaki her şeyi ve İspanya'nın batısındaki her şeyi talep edebilir ve işgal edebilir (ancak o zamanlar hiç kimse sınırın dünyanın diğer tarafını ikiye böleceğini bilmiyordu). Hindistan, Doğu Hint Adaları ve Brezilya'daki Portekiz yönetimi bu antlaşmaya, Portekiz keşiflerine ve papa'nın iznine dayanıyordu. Bölgesel olarak, Portekiz neredeyse bir imparatorluk değildi; ticaret için stratejik olarak konumlandırılmış tahkimatlara ve mevkilere sahip olmaya dayanan ticari bir operasyondur. Portekiz, Hint Okyanusu'na hiçbir zaman tam olarak hakim olmadı, çünkü su genişliğini kontrol etmek için gerekli savaş gemilerinden yoksundu.

FRANSA

XVI. yüzyıldan itibaren tedricen Kuzey Amerika, Antil adaları, Doğu Hindistan'ın bir bölümü ve Afrika'nın bir kısmı Fransa'nın nüfuz alanına girer. 1830'dan itibaren ise XIX. yüzyıl, Fransa için kudretli bir imparatorluk rüyasının gerçekleştiği önemli bir dönem olur. Fransa bu yüzyılda Hindiçin (Laos, Kamboçya, Vietnam), Yeni Kaledonya, Fransız Polonezyası gibi yeni sömürgeler elde eder ve Osmanlı Devleti'nin zafiyet içinde bulunmasından dolayı İngiltere ile birlikte Afrika'da mutlak söz sahibi olur.

Fransızlar, askerî müdahalelerle topraklar kazanmaya çalışmanın yanı sıra Fransa'dan Mississippi ve Kanada'ya yapılan göçler aracılığıyla koloniler oluşturmaya başlar. Emperyal devletlerle sürekli rekabet ve mücadele hâlindeki bu genişleme çabalarının başlangıçta sistemli bir faaliyet olmadığı görülmektedir.

Misyonerlik faaliyetleriyle birlikte yürütülen dil ve kültür politikası da sömürgecilik faaliyetlerinin önemli bir halkasını oluşturmaktadır. Daha çok Afrika ve Güney Amerika ile

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

örneklendirmenin uygun olacağı bu politika ekseninde yürütülen çalışmalar sonucunda Afrika'da İngilizce ve Fransızca; Güney Amerika'da ise Portekizce ve kahir ekseriyetle İspanyolca sömürge toplumların resmi dilleri hâline gelmiştir.

İNGİLTERE

Sanayi devrimine dek daha çok İspanyol ve Portekizli sömürgeciler eliyle devam eden "keşifler", sanayi devriminin başlamasıyla İngiltere eksenli devam etti. Çelik ve kömürün gücünü, sömürge topraklarından "elde edilen" insan emeği ve altınla birleştiren İngiltere, yeni çağın en büyük imparatorluğu olan Büyük Britanya'yı kuracak, 1. Dünya savaşı ve sonrasına dek devam edecek olan "Pax Britannica" devri yaşanacaktı. Almanya'nın sanayileşme hamlesi, Japon İmparatorluğu ve ABD'nin güçlenmesiyle yavaş yavaş sonra eren bu devirde İngiltere, "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" olarak anılacaktı. Kanada'dan Irak'a, Hindistan'dan Kenya'ya birçok toprak parçası İngiltere'nin hakimiyetine girecekti.

Batı'da "Pax Britannica" yani İngiliz barışı olarak anılan bu devrin, dünyanın Avrupa haricinde kalan toprakları için bir barış niteliğinde olduğunu söylemek ise oldukça güç. İngiltere'nin sömürge topraklarında yaşananlardan günümüze ulaşarak hatırlanmayı başarabilenler dahi, Pax Britannica'nın "3. dünya ülkeleri" için nasıl bir devir olduğunu gözler önüne sermeye yetecek düzeyde. İngiliz İmparatorluğu'nun dünyayı domine ettiği bu devir bilhassa Asya, Ortadoğu ve Afrika için, günümüzde bile hala dinmemiş olan kan ve gözyaşının sistemli olarak akmaya başladığı dönemdir. İngiltere tarih boyunca, günümüzde var olan ülkelere 22 tanesi hariç hepsini daha önce işgal etti.

ÇİN

Son dört bin yıldaki Çin yayılma politikalarıyla tetiklenen sömürgeciliği, Doğu Asya tarihinin merkezi bir özelliği olmuştur. Han, Tang, Yuan ve Qing hanedanları gibi Çin'in çok daha büyük bir güce sahip olduğu zamanlarda, Çin, Kuzey Asya, Orta Asya ve Güney ve Güneydoğu

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Asya'nın bazı bölgelerinde daha kuzeyde ve batıda kalkınmayı ve siyaseti bile etkiledi. Çin: Sincan, Tayvan, Tibet, Orta Asya ve Moğolistan'ı doğrudan kontrol etmeyi başardı. Çin, Qing hanedanı kontrolünü kaybetse de, sınırlarını Sakhalin'e kadar uzattı.

Qing 1912'de çöktüğünde, yeni kurulan Çin Cumhuriyeti, yeni edindiği sınırını korumak için kendisini ciddi bir ihtiyaç durumunda buldu; hem Tibet hem de Dış Moğolistan, Çin'den bağımsızlıklarını ilan ettiler, ancak Çin Cumhuriyeti tarafından tanınmadılar. Bu nedenle Çin Cumhuriyeti, çabalarını Çin toprakları üzerindeki kontrolünü sağlamlaştırmaya odakladı ve yayılmacı politikayı benimsemeyi reddetti. Bununla birlikte Çin Cumhuriyeti, 1915'te genişlemeci Japonya İmparatorluğu'nun sayısız baskısıyla karşı karşıya kaldı ve Yirmi Bir Talep halkın tepkisine neden oldu. Aynı zamanda, yayılmacı politikayı benimseyen ve 1929 sınır çatışmasına yol açan Sovyetler Birliği'nin güçlü muhalefetiyle karşılaştı. Sovyetler ve Japonların Çin işlerine karışması ve Batılı liderlerin Japon ve Rus yayılmacılığı konusunda taviz vermemesi işi zorlaştırdı. Aynı zamanda, Çin İç Savaşı da Çin'in olası bir genişlemesine yönelik her türlü girişimi engelledi. Çin İç Savaşı'nın fiilen sona ermesinin ardından Çin Komünist Partisi Başkanı Mao Zedong, Çin Halk Cumhuriyeti'ni ilan etti ve ilk aşamada yönetimini Sovyet lideri Joseph Stalin'den ilham alarak şekillendirdi. Çin, komünist dünya tarafından teşvik edilen enternasyonalizme odaklanmak için İrredantizmi geçici olarak terk etti. Böylece daha yeni oluşmuş CHC, Çin'in hem komünist Kuzey Kore'ye hem de Kuzey Vietnam'a yardım etmek için Kore Savaşı'nda ve Vietnam Savaşı'nda savaştığını gördü.

RUSYA

Rus emperyalizmi, Rusya'nın ve onun önceki devletlerinin diğer ülkeler ve dış bölgeler üzerinde uyguladığı iktidar politikasını ve ideolojisini içerir. Bu, Rusya İmparatorluğu'nun fetihlerini, Sovyetler Birliği'nin emperyal eylemlerini (Rusya onun ana halefi olarak kabul edilir) ve modern Rusya Federasyonu'nunkileri içerir. Bazı postkolonyal akademisyenler, disiplinde Rus ve Sovyet emperyalizmine verilen ilginin eksikliğine dikkat çekti. Rus emperyalizminin, imparatorluğunun

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

denizaşırı yerine karada olması nedeniyle diğer Avrupa sömürge imparatorluklarından farklı olduğu iddia edildi, bu da isyanların daha kolay bastırılabilmesi ve bazı toprakların kaybedildikten hemen sonra yeniden fethedilebileceği anlamına geliyordu. İmparatorluğun bölgesel genişlemesi, Rusya'nın otokratik yöneticilerine ek meşruiyet sağlarken, aynı zamanda boyun eğdirilen nüfusa ulusal bir gurur kaynağı verdi. İmparatorluğun meşrulaştırılması daha sonra farklı ideolojiler aracılığıyla yapıldı. 19. yüzyılda pan-Slavizm, imparatorluk için yeni bir meşrulaştırma teorisi haline geldi. Rus dünyası fikri anahtar bir kavram haline geldi ve "Tüm-Rus" ulusunun emperyal ulus inşası, birçok emperyal tebaa (Yahudiler ve Almanlar dahil) tarafından benimsendi ve İmparatorluğun temeli olarak hizmet etti. İlk olarak 18. yüzyılın sonlarına doğru, bölünmüş Polonya-Litvanya Topluluğu'nun doğu toprakları üzerindeki Rus emperyal iddialarını meşrulaştırmanın bir aracı olarak siyasi önem kazandı.

Rusya'nın Orta Asya'yı fethi birkaç on yıl içinde gerçekleşti. 1847-64'te doğu Kazak Bozkırını geçtiler ve Kırgızistan'ın kuzey sınırı boyunca bir dizi kale inşa ettiler. 1864-68'de Kırgızistan'dan güneye hareket ettiler, Taşkent ve Semerkand'ı ele geçirdiler ve Kokand ve Buhara Hanlıklarına hakim oldular. Bir sonraki adım, Hazar Denizi'ni geçerek bu üçgeni bir dikdörtgene dönüştürmektir. 1873'te Ruslar Hiva'yı fethetti ve 1881'de Batı Türkmenistan'ı aldılar. 1884'te Merv vahasını ve doğu Türkmenistan'ı aldılar. 1885'te güneyde Afganistan'a doğru daha fazla genişleme İngilizler tarafından engellendi. 1893-95'te Ruslar güneydoğudaki yüksek Pamir Dağları'nı işgal etti.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Amerikan kolonileri, aynı zamanda on üç koloni veya kolonyal Amerika olarak da adlandırılır, 17. ve 18. yüzyılın başlarında şu anda doğu Amerika Birleşik Devletleri'nin bir parçası olan yerde kurulan 13 İngiliz kolonisi. Koloniler hem coğrafi olarak Atlantik kıyısı boyunca hem de batıya doğru büyüdüler ve kuruldukları andan Amerikan Devrimi'ne (1775-81) kadar sayısal olarak 13'e ulaştılar. Yerleşimleri Appalachians'ın çok ötesine yayılmış ve Devrim başladığında

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

kuzeydeki Maine'den Georgia'daki Altamaha Nehri'ne kadar uzanmıştı ve o sırada yaklaşık 2,5 milyon Amerikalı sömürgeci vardı.

Genişleme genellikle yerli Yerli Amerikalıların pahasına geldi ve Büyük Britanya ile Fransa arasında Kuzey Amerika'da ustalık için devam eden bir rekabet ortaya çıktı.

İngiliz kolonilerindeki göçmen nüfusun ana bileşeni İngiliz kökenliydi ve ikinci en büyük grup Afrika mirasına sahip köleleştirilmiş insanlardı. Sömürge etnik karışımına diğer önemli katkılar Hollanda, İskoçya ve Fransa tarafından yapılmıştır. New England neredeyse tamamen İngilizdi, güney kolonilerinde İngilizler, Avrupa kökenli yerleşimcilerin sayısı en fazla olanlardı; orta kolonilerde nüfus çok karışıktı, ancak Pennsylvania'da bile Alman yerleşimcilerden çok İngiliz vardı. Sömürge ekonomisi tarım, balıkçılık ve imalata dayanıyordu. Sömürgeciler dikkate değer derecede üretkendi. Ekonomik fırsat, özellikle hazır arazi şeklinde, erken evliliği ve geniş aileleri teşvik etti. Hastalık ve zorluklardan kaynaklanan ağır kayıplara rağmen kolonistler çoğaldı. Britanya'da ve Kıta Avrupası'nda kolonilere umut vaat eden bir ülke gözüyle bakılıyordu ve hem anavatan hem de koloniler göçü teşvik ederek okyanusun ötesine geçmek isteyenlere teşvikler sunuyordu.

ARNAVUTLUK

Arnavutluk, Venedik Cumhuriyeti'nin Arnavutluk kıyılarının bazı bölgelerini (Arnavutluk Veneta olarak adlandırılır) kontrol ettiği Rönesans'tan beri İtalya için stratejik öneme sahipti. Buna ek olarak, güney İtalya, Skanderbeg döneminde Osmanlı'nın Arnavutluk'u işgalinden oraya sığınan ve Arnavutluk ile İtalya'nın olası bir birliğine taraftar olan Arnavutça konuşan toplulukları (Arbëreshë halkı) içeriyordu. Benito Mussolini İtalya'da iktidara geldiğinde, ilgisini yeniden Arnavutluk'a çevirdi. İtalya, Arnavutluk'un maden kaynaklarını işletmesine izin verdiği 1925 yılında Arnavutluk ekonomisine girmeye başladı. Bunu 1926'da Birinci Tiran Antlaşması ve 1927'de İtalya ile Arnavutluk'un savunma ittifakına girdiği İkinci Tiran Antlaşması izledi. İtalyan kredileri Arnavut hükümetini ve ekonomisini sübvansetti ve İtalyan askeri eğitmenleri

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Arnavut ordusunu eğitti. İtalyan sömürge yerleşimi teşvik edildi ve ilk 300 İtalyan sömürgeci Arnavutluk'a yerleşti. Bu güçlü İtalyan etkisine rağmen, Arnavutluk Kralı Zog, İtalyan baskısına tamamen boyun eğmeyi reddetti. 1931'de, 1926 Tiran Antlaşması'nı yenilemeyi reddederek İtalyanlara açıkça karşı çıktı. Faşist İtalya, 1930'larda Arnavutluk üzerindeki baskısını artırdı ve 7 Nisan 1939'da, İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından beş ay önce Arnavutluk'u işgal etti. Arnavut silahlı direnişi etkisiz kaldı ve kısa bir savunmadan sonra İtalya ülkeyi işgal etti. 9 Nisan 1939'da Arnavutluk Kralı Zog Yunanistan'a kaçtı ve Arnavutluk bağımsız bir ülke olarak var olmaktan çıktı. Balkan ülkesi, İtalyan İmparatorluğu'nun bir parçası haline geldi ve bir İtalyan kukla devletine dönüştürüldü. Arnavutluk, nihai kolonizasyon ve İtalyanlaştırma için tasarlandı. Nisan 1939'dan itibaren Arnavutluk'un dış işleri, gümrükleri ve doğal kaynakları doğrudan İtalya'nın kontrolü altına girdi.

BREZİLYA

Brezilya, 16. yüzyılın başlarından beri bir Portekiz sömürgesi durumundaydı. Napoléon'un 1807'de Portekiz'i işgal etmesinden sonra Portekiz veliaht prensi Dom João, Brezilya'ya sığınmaya karar verdi.

GABON

1886 ile 1887 yılları arasında ülkenin iç kesimlerini ilk defa keşfe çıkan Fransa, Franceville'de bir istasyon kurarak kendisi açısından Gabon'un keşfini tamamlamış ve idaresi altına alınmış olarak kabul etmiştir. 1886 yılında açıklanan kararname ile Gabon'un resmen Fransa sömürgesi olduğu ilan edilmiştir.

GANNA

19. yüzyılın başında Gana'da ticari faaliyetler münasebetiyle üsleri bulunan üç ülke kalmıştı. Britanyalı, Hollandalı ve Danimarkalı tüccarlar Altın Sahil de sahip oldukları şahsi ticari kaleler ile bağlarını bu bölgeden koparmamışlardı. 1821 yılında Britanya hükûmeti önemli bir adım

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

atarak, var olan Britanya kalelerini esnafın ve yerleşimcilerin vazgeçirme çabalarına rağmen bölgeyi Altın Sahil Kolonisi olarak Londra'da bulunan Koloni Bakanlığı na bağlamıştır. 1874 yılında bölge Kraliyet kolonisi olarak ilan edilmiştir.

İRLANDA

Birleşik Krallık'ın kurulmasındaki bir amaç İrlandalı Katoliklerin dinî özgürlüklerinin tanınmasıydı. Ancak Britanya kralı III. George buna izin vermedi. 1823 yılında Daniel O'Connell adında bir Katolik avukat Britanya ile kurulan birliğin yürürlükten kaldırılması için uğraştı ama başarılı olamadı.

1845-1849 yılları arasında İrlanda tarihinin en kötü açlık dönemlerinden biri olan İrlanda Patates Kıtlığı'nı yaşadı. Açlık yüzünden milyonlarca İrlandalı yerlerini yurtlarını bırakarak ABD ve diğer ülkelere göç ettiler. İrlanda'nın nüfusu 8 milyondan 4,5 milyona indi. Bu dönemde İrlanda Gaelcesi'nin kullanımı azaldı ve çoğunluk İngilizce konuşmaya başladı. 1886 ve 1893 yılları arasında Britanya başbakanı William Ewart Gladstone İrlanda'nın kendi kendisini yönetmesini sağlayacak yasal değişiklikleri yapmaya çalıştı ama başarılı olamadı. Ülke Britanya'ya bağlı kalmayı savunan Birlikçiler ve bağımsızlığı savunan Milliyetçiler olarak iki gruba ayrıldı.

KENYA

19. yüzyılın ikinci yarısında İngilizler, Zengibar Sultanlığı ile yaptıkları anlaşmalara dayanarak daha önce bölgeye yerleşmiş olan Almanlarla rekabete girişmiş, 1888'de bir müddet Alman sömürge idaresinde kalan Kenya sahilleri, 1890 yılında iki ülke arasında yapılan anlaşmayla tamamen Imperial British East Africa şirketine verilmiş, Tanganika sahilleri de Almanlara devredilmiştir. Bu arada Zengibar sultanına da yıllık 17.000 sterlin ödenerek ismen bölgenin hâkimi olduğu açıklanmıştır. 1895'te İngiltere bölgedeki egemenliğini ilan etmiş ve iç kesimlerdeki verimli arazilerden en yüksek seviyede faydalanabilmek için Mombasa-Uganda demir yolu projesini başlatmıştır. Demir yolu inşasında çalıştırılmak üzere Hindistan sömürgesinden getirilen işçilerin yerleştirildiği çadır kent, demir yolunun işletmeye açılması ve

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

merkez istasyonunun buraya kurulmasıyla kısa zamanda büyüyerek şehirleşmiş ve Nairobi adını almıştır. Şehir 1907 yılından sonra İngiliz sömürge idaresinin, 1963'ten sonra da bağımsız Kenya Devleti'nin başşehri olmuştur. Ülkenin ismi 1920 yılından bu yana Kenya olarak kullanılmaktadır.

İngiliz sömürge idaresi 1923 yılında beyazlar, Asyalılar ve Araplardan oluşan Afrikalıların haklarını sömürge valisinin görevlendirdiği bir misyonerin savunacağı bir meclis kurmuştur. Yerliler bu meclise girme hakkını ancak 1944 yılında elde edebilmiştir.

MEKSİKA

1519 yılında, Meksika'nın yerli uygarlıkları İspanya tarafından işgal edildi. İki sene sonra 1521'de Aztek başkenti olan Tenochtitlan işgal edildi. Francisco Hernández de Córdoba, 1517 senesinde Güney Meksika kıyılarını araştırdı, onu 1518'de Juan de Grijalva izledi.

Erken dönem Conquistador'larının en önemlisi, 1519 yılında yerli bir kıyı yerleşimi olan "Puerto de la Villa Rica de la Vera Cruz"dan ülkeye giren Hernán Cortés'di. Burası günümüzün Veracruz şehridir.

Yaygın kanının aksine İspanya, Cortes'in 1521 yılında Tenochtitlan şehrini ele geçirmesiyle Meksika'yı işgal etmiş olmadı. Tenochtitlan kuşatmasından sonra işgalin tamamlanması için diğer bir iki yüz senenin geçmesi gerekti. Bu süre zarfında yerli halk tarafından İspanya'ya karşı isyanlar, saldırılar ve savaşlar sürmeye devam etti.

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU

Son 25 yıl içinde Eşitsiz Gelişim Yasası günümüzdeki durumun şekillenmesinde de etkili olmuştur. Sovyetler Birliği çözüldüğünde ABD tartışmasız emperyalist sistemin tepesindeydi. Sadece dünyanın en büyük sanayi gücünü elinde tutmuyor, Dolar hâkimiyetiyle mali piyasaları

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

bir emperyalist araç olarak kullanıyor, sermaye ihracında ve dünya pazarlarındaki hegemonyası ile biliniyordu. Sovyetler Birliği'nin çözülmesiyle IMF ve Dünya Bankası gibi elindeki araçlara Birleşmiş Milletler Örgütü'nü de eklemişti. AB ile bazı gerilimlerine ve başta Almanya'nın tarihi emperyalist motivasyonlarının yükseliyor olmasına karşın, emperyalist hiyerarşide AB de sonuçta ABD'nin siyasi araçlarından biriydi. Siyasi kriterleri açısından ele aldığımızda son yüzyıl içinde ABD'nin diğer ülkelere siyasi müdahaleleri, darbelerden basit yönetici değişikliklerine, tekellerin çıkarlarını koruyan ulusal yasal değişikliklere kadar bir liste çıkarsak sadece bu liste bu derginin boyutlarını fazlasıyla aşacaktır. ABD'nin içeride işçi sınıfından bir "orta sınıf" yaratma ve ideolojik olarak peşinden sürüklenme kabiliyeti de eşsizdi.

1970'li yıllardan itibaren kapitalist reformlara başlayan Çin Halk Cumhuriyeti yüz milyonlarca köylüyü tekellerin özgürce sömürebileceği serbest ekonomi bölgelerine sürdü. Bu ucuz ve kuralsız emek gücü ordusunun sömürsünden pay almak isteyen uluslararası sermaye Çin'e büyük yatırımlar yaptı.

Çin kısa bir süre önce dünya ekonomisine katkıda ABD'yi yakalayıp geçti. Fason, kalitesiz ve ucuz malları ile dünya pazarlarını işgal eden Çin ileri teknoloji üreten bir deve dönüştü. Bugün dünya madenlerinin %40'ı ve dünya petrolünün %20'si Çin tarafından tüketiliyor. Bu midesi çok büyük sanayinin Çin'e hammadde akışını ve dünya pazarlarını garanti altına almasını gerektiriyordu. Çin devleti bu garantiyi iyi örülmüş uzun vadeli bir dış politikada buldu.

ABD'nin mali baskısını hafifletmek için kendi IMF'si olarak kabul edilebilecek uluslararası bir banka sistemi kurdu ve sermaye ihracının aracı haline getirdi. Etrafında ABD'nin siyasi ve askeri mekanizmalarına karşı koyabilecek bir çeşit NATO benzeri bir ittifak projesi olan Şangay İş birliği Örgütü'nün kuruluşunda liderlik yaptı. Etrafında hızla büyüyen bir ittifak sistemi oluşturdu. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde pazarını ve hammadde akışını garantilemek için çok yumuşak bir tarz geliştirerek sermaye ihracını hedefledi. Sonrasında stratejik deniz yollarını askeri olarak tutacak adımlar atmaya başladı. Çin Denizi'ne dünyayı

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

deniz yoluyla bağlayan Malakka boğazı Çin için çok stratejik bir önem kazandı. Boğazın güvenliğine dönük olarak Güney Çin Denizi'nde yapay adalar inşa ederek egemenlik alanını komşu ülkelere dayattı. Son olarak Çin'in Avrupa'ya temel ihracat yolu olan Süveyş Kanalı, Kızıl Deniz, Aden Körfezini tutmak üzere Cibuti'de ilk yurt dışı askeri üssünü açtı. Bir emperyalist hegemonya projesi olarak dünyadaki 60 ülkeyi ilgilendiren "Tek Kuşak-Tek Yol" projesi doğrultusunda Çin'in yurtdışı askeri üslerinin sayısının artması bekleniyor. Askeri teknolojide ise bir dönemeci geçti ve ABD'yi nicelik olarak değil ama nitelik olarak yakaladı.

Sonuç olarak günümüzde Sovyet sonrası 'Dünya Vatandaşlığına' egemenlik sağlayan devletler emperyalizmin etkilerini sürdürüp otoriter rejimlerini kullanmaya devam etmektedirler.

EMPERYALİZM VE SÖMÜRGEÇİLİĞİN NEDENLERİ

GENEL NEDENLER

Avrupa'nın keşif ve sömürgeleştirme dönemi büyük ölçüde zorunluluktan kaynaklandı. Avrupalılar, ipek, baharat ve çanak çömlek gibi yüzyıllardır İpek Yolu'nda dolaşan Asya'dan gelen mallara alışmışlardı. Ancak 16. yüzyılın ortalarında bu ticaret tehdit altındaydı. Osmanlı Türklerinin gücünün artması ve Moğol İmparatorluğu'nun gerilemesi, geleneksel ticaret yollarını bozdu. Aynı zamanda, gemi yapımı ve navigasyonda daha uzaklara ve daha uzun süre seyahat etmeyi mümkün kılan bir dizi iyileştirme yapıldı. Avrupa ülkeleri, Asya ile daha iyi ticaret sağlamanın potansiyel kazançlarını fark ettiler ve deniz yoluyla yeni yollar aradılar. Kraliçe Isabella ve İspanya Kralı Ferdinand tarafından görevlendirilen İtalyan keşif Kristof Kolomb, doğu yerine batıya yelken açarak Asya'ya daha hızlı ve daha doğrudan bir rota arayan ilk kişiler arasındaydı. 1492'de Columbus, Karayipler'de bir adaya indi. Columbus, yanlışlıkla Doğu Asya'da bir adaya ayak bastığına inansa da, daha sonraki keşifler bu topraklarla ilgili bilgileri artırdılar ve -kısmen İtalyan Amerigo Vespucci'nin yolculukları sayesinde- Columbus'un "Yeni Dünya"ya ulaştığını belirlediler. Büyük Avrupa güçlerinin her biri -İspanya, Fransa, Hollanda ve

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

İngiltere- Yeni Dünya'ya kaşifler gönderdi. Bunu kısa süre sonra kolonizasyon veya kalıcı yerleşim yerleri kurma arzusu izledi. Bu Avrupa ülkelerinden bazıları ticaret ve Yeni Dünya'nın zenginlikleri üzerinde kontrol sahibi olmak için birbirleriyle savaştı. Hepsi zenginlik ve güç arzusunu paylaşıırken, sömürgeleştirme motivasyonları biraz farklıydı ve bu nedenle kolonilerinin modeli ve başarısı önemli ölçüde farklıydı.

İSPANYA'NIN HRİSTİYANLIĞI YAYMA MİSYONU

İspanya üç ana motivasyonla hareket etti. Columbus, İspanyol sponsorlarının yaptığı gibi, yolculuğunda şöhret ve servet aradı. Bu amaçla İspanya, 1565'te şu anda St. Augustine, Florida olan yerde bir kale inşa etti; bugün, bu Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en eski kalıcı Avrupa yerleşim yeridir. Yakınlarda birkaç yeni başlayan İspanyol yerleşim yeri kuruldu, ancak orada yaşayan Yerli Amerikalılarla çatışmalar ve altın veya diğer zenginliklerin olmaması birçoğunun kısa ömürlü olmasına neden oldu. İspanyol fatihler, Aztek ve İnka İmparatorluklarını fethettikleri ve İspanya için toprak talep ettikleri Güney Amerika'da daha başarılı oldular. İspanya kısa sürede Meksika, Orta Amerika ve Güney Amerika'daki bol altın ve gümüş yataklarından zengin oldu. İspanya, altın arayışına ek olarak, Hristiyanlığı yaymaya çalıştı. Bu amaçla, günümüz Florida, Teksas, New Mexico, Arizona ve Kaliforniya'da - aslında İspanyolların nüfuzunun olduğu her yerde misyonlar kuruldu. İlk misyon, New Mexico'da, altın aramak için güneybatıyı keşfeden Don Juan Oñante'nin 1598 seferine eşlik eden keşifler tarafından kuruldu. İspanyolların Kaliforniya'ya yerleşmeye başlaması bir 70 yıl daha alacaktı; Peder Junipero Serra, 1769'da günümüz Kaliforniya'sındaki ilk misyon olan Mission San Diego'yu inşa etti. İspanyollar, bu bölgeleri korumak için askerlerin yaşadığı cumhurbaşkanlıkları kurdu. Bu bölgelerin asıl amacı, Yerli Amerikalıları Hristiyanlığa dönüştürmektir. Misyonerler, okullarda Kızılderilileri Hristiyanlığa dönüştürmek ve ayrıca çiftçilik yapmak ve diğer Avrupa yöntemlerini benimsemek için çalıştılar. Bazı bölgeler, kaşiflerin zenginlik arayışına çıktıkları noktalar olarak da görev yaptı. Birçoğu, hayvan yetiştirmek için etraflarında daha geniş araziler talep etti. Zamanla bu

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

bölgeler köylere ve ardından şehirlere dönüştü. Amerika Birleşik Devletleri'nin güneybatısındaki günümüzün en büyük şehirlerinden bazıları, yüzlerce yıl önce misyon olarak başladı.

AVRUPA’NIN KÜRK TALEBİ

1534'te denizci Jacques Cartier Kuzey Kuzey Amerika'yı Fransa için aldı; 1608'de kaşif arkadaşı Samuel de Champlain, St. Lawrence Nehri üzerindeki kayalıklarda ilk Fransız yerleşim yeri olan Quebec'i kurdu. Fransa dikkatini, Avrupa'ya hiç bitmeyen kürk talebini sağlamak için Yeni Dünya'da ticari olarak uygun ticaret noktaları kurmaya odakladı. Bu amaçla Fransa, Yerli Amerikalılarla iyi ilişkiler geliştirdi ve Fransız malları için kunduz kürkü ticaretinin karşılıklı faydaları üzerine inşa etti. İngiltere ile karşılaştırıldığında, Yeni Fransa'nın sömürge nüfusu nispeten küçüktü.

Hollanda, ekonomik vaadi nedeniyle Yeni Dünya ile de ilgilenmeye başladı. Böylesine küçük bir ülke için Hollanda bir deniz gücüydü. Hollanda Doğu Hindistan Şirketi, şu anda Endonezya'nın bir parçası olan ve Hollanda'yı dünyanın önde gelen ticaret merkezlerinden biri haline getiren sözde Baharat Adaları ile ticareti kontrol etti. Hollanda hükümeti şirkete koloniler kurma yetkisi verdi ve bu da şirketin ticareti kontrol etmesini sağladı. Kuzey Amerika'ya girişi, 1609'da Hollanda Doğu Hindistan Şirketi'nin Endonezya'daki pazarlarına daha çabuk ulaşabilmesi için, bir su yolu bulmak amacıyla İngiliz kâşif Henry Hudson'ı görevlendirmesiyle başladı. Hudson sözde Kuzeybatı Geçidi'ni bulamadı, ancak kendi adını taşıyan Hudson Nehri'ni keşfetti.

Hollandalılar, New Netherland adını verdiği yerde yerleşim yerleri kurdu. 1626'da Manhattan adasını Yerli Amerikalılardan satın aldı ve adını New Amsterdam olarak değiştirdi. Hollanda'nın bu bölgeye yerleşmesinin birincil motivasyonu maliydi - ülke hazinesine katkıda bulunmak istiyordu. Bu amaçla Hollandalı tüccarlar, kunduz postu ve kürk ticaretine dayalı olarak Yerli

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Amerikalılarla güçlü ittifaklar kurdular. Çiftçiler ve tüccarlar izledi. Ancak başarı kısa sürdü. 1664'te İngiltere, New Netherland kolonisini devraldı ve adını New York olarak değiştirdi.

İNGİLTERENİN KALICI KOLONİLER KURMA EĞİLİMİ

Tüm Avrupa ülkeleri arasında İngiltere, Kuzey Amerika'da en sağlam dayanağı kurdu. Diğer Avrupa ülkeleri gibi, İngiltere de kısmen hem zenginliğin hem de Kuzeybatı Geçidi'nin cazibesiyle hareket ediyordu. 1606'da Kral I. James, Virginia'yı kolonize etmesi için, kar elde edileceğine inanan yatırımcılardan oluşan bir anonim şirket olan Virginia Company of London'a bir imtiyaz verdi. Jamestown kolonisine yerleştiler. Yine de İngiltere, kısa süre sonra farklı bir nedenle yeni dünyada kalıcı yerleşim yerleri oluşturdu. Bu kolonilerin yerleşimi din tarafından motive edildi. 1620'de bir grup yerleşimci, Jamestown'daki yerleşimcilere katılmak için İngiltere'nin Plymouth kentinden ayrıldı. Bunların arasında, İngiltere Kilisesi'nin yozlaşmış olduğuna inanan ve böylece ondan kopmaya çalışan bir grup insan olan ayrılıkçılar da vardı. Yeni Dünyanın kendilerine inançlarına göre yaşama ve ibadet etme fırsatı sunacağına inanıyorlardı. İngiltere'yi planladıklarından daha geç terk ettiler ve gemileri rotasından çıktı. Günümüz Massachusetts kıyılarına çıktılar ve yerleşim yerlerine yelken açtıkları kasabanın adını verdiler.

a) Ekonomik Nedenler

- 1) 1870 yılına gelindiğinde, Avrupa'nın sanayileşmiş ülkeleri için yurt içinde satamadıkları artık ürünleri satabilmek için pazarlarını küresel olarak genişletmek bir zorunluluk haline gelmişti.
- 2) İşadamları ve bankacılar yatırım yapmak için fazla sermayeye sahipti ve yabancı yatırımlar, risklere rağmen daha fazla kâr elde etme teşviki sunmuştur.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

- 3) Sanayileşme sonucunda ucuz işgücüne ve petrol gibi hammaddelerin sürekli bir şekilde tedarik edilmesine duyulan ihtiyaç, Avrupa'da sanayisi güçlü ulusların keşfedilmemiş alanlar ve geri kalmış ülkeler üzerinde sıkı kontrol sağlamasını gerektirdi. Sıkı kontrol sağlanması sonucunda hem bu topraklarda yaşayan insanları istedikleri sektörlerde çalıştırabilmelerine, hem de doğal kaynakları hiçbir hukuki veya etik sınırlama olmadan kullanabilmelerine yol açtı.

b) Siyasi ve Askeri Nedenler

- Önde gelen Avrupa ülkeleri ayrıca sömürgelerin askeri güç, ulusal güvenlik ve milliyetçilik için çok önemli olduğunu hissettiler. Askeri liderler, güçlenmek için iyi bir donanmanın gerekli olduğunu iddia ettiler. Bu nedenle, donanma gemileri kömür ve malzeme almak için dünya çapında askeri üslere ihtiyaç duyuyordu.

c) Sosyal ve Dini Nedenler

- Batı'daki bir çok ülke, kendilerinin Avrupa kıtası dışındaki ülkeleri medenileştirmeleri gerektiğine inandı. Bu bakış açısına dayanarak Avrupa, diğer medeniyetleri modernleştirme, tıp, hukuk ve Hristiyanlığı yayma çabasına girdi.

DURUM RAPORU NASIL YAZILIR?

Birinci Paragraf - Sorun ve Pozisyon

Konunuzla ilgili ana sorunları net bir şekilde özetlemek için bu paragraftan yararlanın. başlık. Paragrafın amacı, konuya ilişkin temel bir temel sağlamaktır. Konuyu genel hatlarıyla anlattıktan sonra, ülkenizin konuyla ilgili politikasını verin ve özellikle neden ülkenin bu politikayı desteklemekte olduğunu anlatın. Durum Raporunuzun bu bölümü beş ya da altı cümleyi aşmamalıdır.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

İkinci Paragraf – Ayrıntılı Geçmiş Bilgileri

Bu paragraf, konunuzla ilgili geçmiş ve şimdiki durumlar hakkında bilginizin derinliğini göstermeniz için bir fırsattır. Şunları tartıştığınızdan emin olun:

- Sorunun tarihsel kökeni, özellikle sorunun neden ortaya çıktığı,
- Konu uluslararası toplumla nasıl ilişkilidir ve neden uluslararası kaygı doğurur,

Sorunu (varsa) denemek ve çözmek için alınan önceki önlemler,

- Geçmiş eylemlerin başarıları ve başarısızlıkları ve neden başarılı veya başarısız oldukları,
- Devam eden veya henüz çözülmemiş sorunlar,

Bu listedeki her madde için iki ila üç cümle ayırmanız sizin için yeterli olmalıdır.

konuyu yeterince iyi bir şekilde açıklamış, yazdıklarınızı yeterli kanıtlarla desteklemiş ve durum raporunuzun final paragrafı için temelleri atmış olmanız gerekmektedir.

Üçüncü Paragraf – Konuyla İlgili Çözüm Önerileri

• Durum Raporunuzu diğerlerinden ayıracak olan bu paragraftır. İkinci paragraftaki sorun saptaması yaptıktan sonra, yukarıda sıraladığınız tüm sorunlara çözümler listelemek için bu paragrafı kullanın.

Çözümlerinizin kalitesi pozisyon belgenizin genel değerlendirmesinde büyük bir belirleyici olabilir. Şunları tartıştığınızdan emin olun:

- Belirli sorunların nasıl çözüleceğine ilişkin özgün öneriler,
- Fizibiliteyi göz önünde bulundurarak her bir çözüm önerisinin nasıl uygulanacağı,
- Bu sorunları çözüme kavuşturmanın dünya geneline etkisi,

Durum Raporunuz konferans kuralları tarafından önceden belirlenmiş kurallara dayanarak yazılmalıdır. Durum Raporunuzun daha profesyonel görünebilmesi ve rahat okunabilmesi için belirli yönergeler:

- Durum raporunuzu tek sayfa olarak yazın, ve yalnızca komitenin gündem maddesine bağlı kalarak fikirlerinizi aktarın.
- Sayfa düzenine dikkat edin: Durum raporunuzun en üst kısmına komitenin adını, daha sonra, gündem maddesini ve ülkenizin adını, son olarak da derseniz ülkenizin bayrağını koyabilirsiniz.

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- 1)Emperyalizmin değişen dünya üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi
- 2)Sömürge ülkelerinin varolan konjonktürel ortama adapte olabilmeleri için uluslararası adımlar atılması
- 3)Emperyalizmin hakim olduğu bölgelerde istikrarı yeniden sağlamak
- 3)Sömürgeleşmiş ülkelerin ekonomik yapısını güçlendirmek, uluslararası ticarete aktif katılımını sağlanması
- 4)Emperyalizmin 21. yüzyıl uluslararası ilişkiler üstünde negatif etkilerinin saptanılıp çözümlenmesi
- 5) Emperyalizm ve sömürgeciliğin yayılmasını durdurmak için Birleşmiş Milletler ne tür önlemler almalıdır? Daha önce alınmış başarısız önlemlerin (eğer varsa) etkisi nasıl arttırılabilir? Bu önlemleri en başta başarısız kılan faktörler nasıl değiştirilebilir?
- 6) Ülkelerin fiilen sömürgelerinden çekilmesine rağmen emperyalist devletlere olan ekonomik bağımlılık nasıl giderilebilir? Eğer giderilebilirse bunun dünya ekonomisi ve uluslararası ticaret üzerinde yaratacağı negatif sonuçlar nasıl engellenebilir ya da azaltılabilir?
- 7)Devletler başka devletlerin sınırları içerisinde hangi aktiviteleri siyasi, toplumsal ve ekonomik özgürlüğünü zedelemekten gerçekleştirebilir? Sömürgecilik ve ticaret arasında nasıl keskin bir sınır çizilebilir? Bu sınır en çok hangi devletleri etkilemelidir?

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

8) Emperyalizm ve Sömürgecilikten sonra ortaya çıkan neokolonyalizm'in önü nasıl kesilebilir?
(Neokolonyalizm: Neokolonyalizm veya yeni sömürgecilik, gelişmekte olan bir ülkeyi etkilemek için önceki sömürgecilik ile doğrudan askeri kontrol veya dolaylı siyasi kontrol yöntemleri yerine kapitalizmi, küreselleşmeyi ve kültür emperyalizmini kullanma pratiğidir.)

9) Günümüz sömürgecilik hareketlerinin dünyaya sunduğu tehditler nelerdir?

10) Sömürgecilik aktivitelerini sürdürülen devletlere yaptırımlar, eğer uygulanabiliyorsa, uygulanmalı mıdır? Eğer öyleyse, günümüzde devam ettirilen sömürgecilik aktivitelerine, komitenin yetki alanı altında, hangi unsurlar tarafından nasıl ve hangi ölçüde yaptırımlar uygulanmalıdır?

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

- 1) 19. yüzyılın neredeyse tamamı ve 20. yüzyılın başlarında İngiltere ve Rusya arasında geçen “Büyük Oyun” adlı sömürgeler üzerinden yapılan siyasi ve diplomatik çatışmanın günümüze yansıyan sonuçlarının araştırılması
- 2) İngiliz Kolonilerinin Amerikan kontrolü altına alınmasının nedenleri, ve 21. yüzyıla kadar ulaşan sonuçları; bu kolonilerin el değiştirmesinin günümüz Amerika Birleşik Devletleri sınırlarının oluşumuna katkılarının sonuçları
- 3) Çin'in geçmişte izlediği yayılmacılık politikalarıyla birlikte amanında sömürgesi haline getirdiği ülkelerin ve kazandığı toprakların günümüzde Uzak Doğu'da toprak dağılımına ve sömürülen ülkelerin ticari hareketlerine etkisi

TMUN'23 GÜVENLİK KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

- 4) Amerika Birleşik Devletleri'nin diğer sömürgeci ülkelere karşı daha geç zamanda izlediği yayılmacılık politikaları ve kapitalizmin empoze edilmesi arasındaki bağlantının ve Amerikan yayılmacılığının diğer sömürgeci güçler üstündeki etkisinin araştırılması
- 5) Emperyalizm ve Sömürgecilikten oluşan neokolonyalizm tehdidi nedir? Nasıl ortaya çıkmıştır? Hangi unsurlarla desteklenerek sürekli bir problem şeklini almıştır? Uzmanlar tarafından neokolonyalizm için ortaya atılan çözüm önerileri ile emperyalizm ve sömürgeciliğin günümüze etkilerinin arasında nasıl bir bağ vardır?

KAYNAKÇA

- <https://www.academia.edu>
- <https://gelenek.org/gunumuz-emperyalizmi-ve-dunya-komunist-partilerinin-mesafesi/>
- <https://www.stratejikortak.com/2019/11/somurge-devletleri-somurge-haritalari.html>
- [https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanl%C4%B1_Pazar_\(1969\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanl%C4%B1_Pazar_(1969))